

Familia Augustiniana
januari 2025

Open

Vensters 91

Rondzendbrief van de Familia Augustiniana

OPEN VENSTERS

Rondzendbrief van de Augustijnse Familia-groepen in Nederland

Verschijnt 3 x per jaar

REDACTIE

Bettineke van der Werf
e@vdwerf.eu

Antoinette Reijnders
antoinettereijnders@hotmail.com

Verslagen FAN bijeenkomsten:

Julia van Wel

Technische ondersteuning en foto's:

Evert Jan van der Werf

Verzending:

Marjette de Rechter

FAMILIA AUGUSTINIANA NEDERLAND

Bestuur: bestuur@familiaaugustiniana.nl

Voorzitter: Annemieke Pacilly

Secretaris: Hans van Reisen
info@familiaaugustiniana.nl

penningmeester: Annemieke Pacilly a.i.

Lid: Jurianna Kemmink
Paul Clement o.s.a.

Website: www.familiaaugustiniana.nl

Financiën: IBAN: NL28 INGB 0003 1083 66
t.n.v. Vereniging FAN

Lidmaatschap FAN inclusief Open Vensters €55,= per jaar

Vrienden van de FAN inclusief Open Vensters €40,= per jaar

Abonnement Open Vensters zonder lidmaatschap FAN €10,= per jaar

Aanvraag toezending Open Vensters: Secretariaat FAN

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden teksten in te korten of niet te plaatsen.

VOLGENDE NUMMER: eind mei 2025

SLUITING KOPIJ: 10 mei 2025

*H. Augustinus,
borstbeeld in de gang
naar de kapel
van H. Monnica in Rome
foto:
Bettineke van der Werf*

Inleiding:

Voor u ligt Open Vensters nummer 91.

Allereerst natuurlijk *de beste wensen voor 2025* voor iedereen!

We proberen in woord en beeld de afgelopen maanden in augustijnse termen een beetje terug te halen.

Wanneer u ergens onderweg een beeld of schilderij van Augustinus tegenkomt, maakt u de lezers van Open Vensters erg blij, wanneer u hiervan een foto (met vermelding van de plaats) naar de redactie stuurt, zodat die bij *Augustinus onderweg* 'gedeeld' kan worden! Veel inspiratie bij het lezen van de rondzendbrief.

Antoinette Reijnders, Bettineke van der Werf

INHOUD:

COLOFON

INLEIDING REDACTIE

AUGUSTINUS ZEGT

UIT DE FAMILIA-GROEPEN

Familia Boskapel
Familia Lindenholt

VAN HET FAN-BESTUUR

IN MEMORIAM FRANS SVELKOUS

DE LEESMAP

TERUGKIJKEN FAN-DAG NOVEMBER 2024

AUGUSTINUS ONDERWEG

AUGUSTIJNSE VIERINGEN

AGENDA

AUGUSTINUS ZEGT ...

Als wij door hem willen worden beschermd, die zich voor ons vernederd heeft en verheven werd om over ons te waken, laten we dan nederig worden.

Laat niemand enige pretentie hebben.

Niemand heeft iets goeds,

of hij heeft het van hem gekregen die de ene goede is.

Maar wie zichzelf wijsheid toedicht, is dwaas.

Laat hem nederig worden,

opdat de wijsheid tot hem komt met haar licht.

Maar als hij zichzelf beschouwt als wijs,

nog voordat de wijsheid tot hem gekomen is,

is hij iemand die opstaat voordat het licht wordt,

en in het duister verkeert. En wat zegt de Psalm over hem?

'Het heeft geen zin om op te staan voordat de dag aanbreekt.'

En wat willen deze woorden zeggen?

Als je opstaat voordat het licht opkomt,

kun je niets uitrichten want je zit in het donker.

Maar ons licht is opgegaan, Christus.

En het is goed om na hem op te staan, niet eerder dan hij.

Wie staan er op vóór Christus?

Degenen die zichzelf boven Christus willen plaatsen.

En wie zijn dat? Die hier hoog in aanzien willen staan,

terwijl Christus hier nederig was.

Maar laat hen nederig blijven,

om verheven te kunnen worden daar waar Christus verheven is.

Voor wie hem in geloof aanhangen bad hij:

'Vader, laat degenen die u mij gegeven hebt zijn waar ik ben.'

Dat is een grote gave, een grote genade, een geweldige belofte,

broeders en zusters. En wie zou er niet bij Christus willen zijn,

waar Christus is? Maar Christus is al verheven.

Wees dus nederig waar hij nederig is geweest.

(Uitleg van Psalm 126,4
Bewerking Wim Sleddens o.s.a.)

FAMILIA-GROEPEN

FAMILIA BOSKAPEL

Allereerst willen de leden van onze groep de lezers van Open Vensters alle goeds toewensen in het nieuwe jaar.

Er is het laatste kwartaal van het jaar veel gebeurd. Bij de leden had Julia het zwaar, want ze was zelf opgenomen geweest in het ziekenhuis en vrij kort daarna overleed haar man. Het werd voor haar daardoor lichamelijk en geestelijk een heel drukke en intensieve tijd.

Met Marjette gaat het gelukkig al weer wel wat beter.

Omdat bij de evaluatie bleek dat we als groep erg veel behoefte hebben aan deskundige begeleiding (zie open Vensters sept. 2024), zijn we naarstig op zoek gegaan naar een persoon, die ons wil begeleiden bij het lezen van teksten van Augustinus. We hebben die gevonden in de persoon van Martin Claes, pastor in Wijchen en gepromoveerd op Augustinus. Naast pastor is hij docent patristiek aan de Fontys Hogescholen en als onderzoeker verbonden aan het Centrum voor Patristisch Onderzoek; hij kent dus veel voor ons bekende personen, hetgeen vertrouwd aanvoelt.

Martin is nu enkele keren bij onze avond-bijeenkomsten geweest en we ervaren hem zelf als een zeer geschikt persoon; unaniem vinden we hem een zeer prettige begeleider, die op bescheiden wijze, maar zeer verassend onze blik weet te verruimen door bepaalde tekst ook anders te interpreteren.

Naast de kennis over Augustinus kan Martin ook overbrengen wat Augustinus volgens hém met een tekst beoogt te zeggen, waar je op het eerste oog gemakkelijk overheen leest.

Onze groep leest de teksten van Augustinus heel duidelijk vanuit het perspectief 'wat kan ik zelf met deze tekst?' 'Op welke wijze kan/wil ik de tekst meenemen in mijn eigen christen-zijn?' Dit is volgens Martin een andere benadering dan de meer wetenschappelijke benadering; onze wijze van kijken vindt hij zelf óók boeiend, omdat hij voorheen als onderzoeker juist meer op die wetenschappelijke

wijze met teksten bezig was en inherent hieraan hij er dan vaak vanuit een ander perspectief naar kijkt. Daarom zijn het voor hem zelf ook boeiende avonden en anderzijds blijven wij minder steken in de tekst, zoals echt wel gebeurde.

Als eerste zijn we met de zaligsprekingen uit de Bergrede aan de slag gegaan. (sermo 53 A uit het boek 'van aangezicht tot aangezicht') en we blijven de avond traditiegetrouw openen met een korte gebedsviering van 15-20 min; deze sluit of aan bij het thema dat die we die avond gaan behandelen of bij het kerkelijke jaar. Al bij al zijn het voor ons allen weer zeer verrijkende avonden en zien we met vertrouwen 2025 tegemoet.

Namens de Familia Boskapel, Annemieke Pacilly

FAMILIA LINDENHOLT

Na een mooi kerstfeest en de jaarwisseling wensen wij eenieder nog een liefdevol en een gelukkig nieuwjaar in een goede gezondheid.

Als Lindenholt-groep lezen wij nog steeds uit het boek *Leven in hoop*, preken over teksten uit de brieven aan de christenen in Rome en Korinte. We zijn inmiddels aangekomen bij Sermo 159A 'Liefde verbindt'. Direct in het eerste gedeelte van het hoofdstuk worden we getroffen door de woorden van apostel Paulus: "Wat zal ons scheiden van de liefde van Christus? Tegenspoed, ellende of vervolging, honger of armoede, gevaar of het zwaard?"; deze woorden lijken aan te sturen op een scheiding, maar God schenkt ons daarbij de overwinning. Zo worden we niet gescheiden van Hem die zich nooit laat scheiden van ons. Dit is toch een geruststelling en hieruit blijkt de liefde van God voor ons. Ook trof ons de passage die daarna kwam over het breken met vader, moeder, vrouw en kinderen en broers en zusters; wie dit niet doet, kan niet Zijn leerling zijn. Binnen de groep werd dit onderwerp verder besproken om het in het hedendaagse perspectief te zien en te plaatsen. Onder artikel 3, *Twee deuren naar het hart* kwamen we teksten tegen die nog erg actueel zijn, zoals Paulus schrijft: "De wortel van alle kwaad is hebzucht. Door zich daaraan over te geven, zijn

sommigen van het geloof afgedwaald en hebben zichzelf veel pijn gedaan.” We zien dit helaas nog elke dag om ons heen.

De actieve deelname aan de leesavonden van onze groep wordt minder, de leeftijd en vitaliteit van een aantal leden wordt minder en is het voor o.a. Truus Bartels en Jacqueline Dietvorst moeilijk om nog deel te nemen, maar zij blijven wel betrokken bij onze groep en lid van de FAN.

Na de algemene Ledenvergadering van afgelopen november zit er geen vertegenwoordiger van de Lindenholt-groep in het bestuur van de FAN: Pieter Renkens heeft na een periode van zeven jaar als bestuurslid afscheid genomen, evenzo heeft Marga Bakker na een periode van zes jaar als bestuurslid / penningmeester afscheid genomen; zij blijven nog wel beschikbaar voor een eventuele portefeuillefunctie. Dat betekent voor de Lindenholt-groep dat er niet meer uit de eerste hand informatie komt vanuit het bestuur; we hebben het vertrouwen dat de communicatie goed blijft.

Pieter Renkens en Marga Bakker

VAN HET FAN-BESTUUR

Van de bestuurstafel

Allereerst wil het bestuur alsnog graag de leden en de vrienden van de FAN een goed, gezond en gelukkig nieuw jaar toewensen. Beetje laat, maar beter laat dan niet!

Nu de ‘Open Vensters’ 3 x per jaar uitkomt, merk je toch dat er in de tussenliggende periodes veel gebeurt en je keuzes moet maken wat je wel of niet opneemt.

De Familia-groepen hebben hun maandelijkse bijeenkomsten, maar we willen als bestuur natuurlijk ook vooruit kijken; lijnen uitzetten en bewaken. De ALV is hier een geschikt moment voor om hierover met elkaar van gedachten te wisselen. Daarom zal tijdens de komende **Ontmoetingsdag op zaterdag 3 mei 2025** hieraan ook een

groot deel van het programma worden besteed. De Ontmoetingsdag vindt plaats in de Agneskerk in Nijmegen. Nadere detaillering volgt nog, maar dan kun je de datum alvast vastleggen.

In de ALV van december jl hebben Marga Bakker en Pieter Renkens hun functie binnen het bestuur neergelegd (Marga reglementair en Pieter volgde haar om samen te genieten van hun vrije tijd). Sowieso blijft Marga Bakker wel het beheer van de website van de FAN doen en als bestuur zijn we haar daar natuurlijk erg erkentelijk voor, want een mooie website is toch het visitekaartje van de vereniging.

Vervolgens werd Hans van Reisen met 'volstreekte meerderheid' gekozen in het bestuur van de FAN. Gezien de competenties van Hans en zijn uitgebreide netwerk zijn wij blij met de komst van Hans binnen het bestuur. Hij zal binnen het bestuur het secretariaat onder zijn hoede nemen en hoopt dat dit per 1 juli geheel onder zijn beheer valt, omdat hij eerst nog een andere grote klus wil afronden. Omdat Marga haar functie als penningmeester heeft neergelegd, zal Annemieke tijdelijk penningmeester a.i. worden, totdat er een nieuwe penningmeester is. Marga blijft wel de boekhouding van de FAN voor ons doen.

Naar aanleiding van reacties van de Familia-groep Lindenholt zijn vanuit het bestuur Jurianne Kemmink, Paul Clement en ikzelf met een aantal leden van de groep in gesprek gegaan. We kijken, als bestuur, met een positief gevoel terug op dit gesprek. Er kwamen o.a. suggesties naar voren op welke wijze we binnen de FAN meer samenwerking tussen bestuur en leden zouden kunnen bewerkstelligen. Zo kregen we bijvoorbeeld ook de suggestie mee om de status van de aangeleverde stukken te benoemen, zodat de leden weten wat er van hen wordt verwacht bij de voorbereiding van de vergaderstukken.

Het bestuur was blij met de geuite suggesties en deze willen we in de komende ALV dan ook graag met de andere leden delen en ter

instemming voorleggen. Het bestuur nodigde de leden van de Familia-groep Lindenholt, maar bij deze natuurlijk álle FAN-leden, uit om - als er concrete zaken volgens hen niet naar wens verlopen - hierover dan meteen met het bestuur in gesprek te gaan.

Er waren afgelopen periode mooie, maar ook droevige momenten binnen de FAN. De professie van Gerben Zweers was natuurlijk zo'n mooi moment en daar hebben Jurianne en ik de felicitaties van de FAN overgebracht. We vertrouwen op een prettige samenwerking met Gerben, die (vooralnog) de jongste augustijn van de Nederlandse provincie is.

Namens het Bestuur van de FAN,
Annemieke Pacilly

In memoriam Frans Savelkouls

Triest was dat we hoorden dat Frans Savelkouls, na een heel kort ziekbed, op 14 november is overleden. Hij was aangesloten bij de regionale Familia-groep, die maandelijks, via ZOOM, samen teksten lezen. We kennen Frans als een zeer betrokken persoon, die bij vele Augustinus- en Augustijn-getinte bijeenkomsten present was. Frans was ook 'Vriend van de FAN'. Hij deed er immers alles aan de Augustijnse traditie in ere te houden. Zo is er ook een aantal boeken van zijn hand om

de traditie vast te leggen, zoals 'Toen stond de kerk nog in het midden' (over de parochie Thomas van Villanova in Nijmegen), over het Augustijns leven en kreeg de veelzeggende titel mee 'Dat raakt

ons, dat maakt ons', waarin hij de laatste generatie augustijnen van de Nederlandse Provincie aan het woord laat komen, wat hen inspireerde en nog steeds inspireert. De laatste tijd was hij ook bezig met (het helaas niet voltooide) boek 'Levende stenen'. Deze twee laatste uitgaven heeft hij samen met Ingrid van Neer samengesteld. Hij gaf aan dat beide boeken niet zozeer zijn geschreven als terugblik, maar vooral ook als inspiratiebron voor ons leken, wat Frans graag wilde doorgeven, zodat hun gedrevenheid niet verloren zou gaan en ook ons ondersteunt om invulling te geven aan aspecten van Augustijns leven. We zijn hem daar erg erkentelijk voor en dat hij nu bij God mag rusten na zijn noeste arbeid.

Namens het FAN-bestuur, Annemieke Pacilly

KENNISMAKINGSMAP

In de ALV van najaar 2021 is de Kennismakingsmap van de Familia Augustiniana Nederland gepresenteerd. Alle groepen kregen een exemplaar mee naar huis die onder de huidige FAN-leden kan rouleren, tenzij er zich een aspirant-lid zou aandienen, want in eerste instantie is de map voor hen gemaakt. Natuurlijk kan de map door elk lid aangekocht worden! Doel van de map was en is, om (nieuwe) leden kennis te laten maken met het gedachtegoed van Augustinus en zijn spiritualiteit. De map bestaat uit 3 delen:

- * In deel I kunnen lezers afwegen of het gedachtegoed van Augustinus hen inspireert om zó de Weg van Jezus Christus te gaan
- * Deel II geeft nadere verdieping en gaat intensiever in op Augustinus en op zijn spiritualiteit om die beter te leren kennen.
- * Deel III geeft nog extra naslagwerk en achtergrond informatie

Werkgroep Kennismakingsmap FAN

Aan de FAN-leden:

Wilt u, het contributiebedrag voor 2025 ad € 55,00 zo spoedig mogelijk overmaken op ING nr. IBAN NL28 INGB 0003 1083 66 t.n.v. Vereniging Familia Augustiniana Nederland, o.v.v. Lidmaatschap FAN 2025. Mochten er leden zijn, voor wie deze contributie een probleem is, neem dan even contact op met de penningmeester.

Aan de abonnees van Open Vensters:

Wilt u het abonnementsbedrag voor 2025 ad € 10,00 overmaken op ING nr. IBAN NL28 INGB 0003 1083 66 t.n.v. Vereniging Familia Augustiniana Nederland, o.v.v. Abonnement Open Vensters 2024. Alvast bedankt, De penningmeester FAN

TERUGKIJKEN

FAN-DAG 9 NOVEMBER 2024   Vuur dat blijft branden

Religieuze lekenbewegingen vandaag en morgen'.

Charles van Leeuwen verzorgt de inleiding. Hij is zelf oblaat bij de benedictijnen en laat zijn licht schijnen op lekenbewegingen die nauwe relatie hebben met ordes en congregaties, in een tijd dat deze in aantal steeds kleiner worden doordat ze minder leden hebben.

In Nederland zijn er best veel mensen die kiezen voor een leken-lidmaatschap van een van de verschillende religieuze ordes of congregaties. Vaak leven ze al enkele tientallen jaren vanuit het charisma en in betekenisvolle vriendschap met religieuze gemeenschappen. Het is

voor hen een betekenisvolle manier om als Christen in de wereld te staan. Wat betekent het ledenlidmaatschap voor mensen persoonlijk, voor religieuze gemeenschappen en voor de Kerk? Welke ontwikkeling maakt het door in een tijd waarin veel kerken en kloosters de deuren moeten sluiten? Wat kun je doen aan toerusting en gemeenschapsvorming en hoe zorg je dat het vuur brandende blijft, of misschien nog wel meer: dat het licht en lekker goed brandt? Charles van Leeuwen, schrijft veel over religieuze thema's. Hij werkt als docent in Maastricht en als stafmedewerker bij de fraters in Tilburg. Eind 2024 verscheen van hem over dit thema het boekje 'Een beetje monnik'.

De dag begon na het welkom van iedereen met koffie en gebak

met een korte ALV waarin we afscheid namen van de bestuursleden Pieter Renkens en Marga Bakker (penningmeester).

Maar waar ook met grote meerderheid een nieuw bestuurslid gekozen werd. Helaas konden we hem nog niet verwelkomen doordat hij door miscommunicatie niet bij de ALV aanwezig was.

Na de boeiende lezing viel de lunch met lopend buffet goed in de smaak.

Het vragen-stellen werd verplaatst van de morgen naar na de lunch. Hierdoor kon in alle rust de vragen van de deelnemers beantwoord worden.

De dag werd traditioneel afgesloten met een gebedsdienst en een gezellig samenzijn met een laatste consumptie.

Ook ons vuur blijft nog steeds branden.....

tekst: Bettineke van der Werf

De volgende Ontmoetingsdag van de FAN is op zaterdag 3 mei in het parochiecentrum van de Agneskerk, Lindenholt in Nijmegen

AUGUSTINUS ONDERWEG

Na een verzoek van de redactie Open Vensters kroonnummer 90 stuur ik deze informatie aan "Augustinus onderweg" om door te geven).

Beste Vrienden en Vriendinnen FAN dichtbij en veraf,
In de afgelopen jaren herken ik Augustinus niet meer in een foto of beeldende kunst. Wel, brengt een beeld van Augustinus mij terug naar Carthago en Hippo, een havenstad aan de Middellandse zee. Augustinus leer ik kennen in zijn spiritualiteit en pastorale schrijverstalent, als bisschop in Noord Afrika. Hij schrijft: Twee dingen zijn noodzakelijk In deze wereld. Het leven en de vriendschap. Het leven en de vriendschap zijn goederen door de natuur geschonken.

Terug naar Carthago mei 2004

In mei 2004 zijn we in de gelegenheid geweest om een reis te maken naar Tunesië. Teruggaan naar de omgeving waar de wortels lagen van Augustinus. Binnen de congregatie, geleidelijk door lezen

en verdieping heeft Augustinus meer betekenis gekregen in mijn leven. Niettemin heeft onze belangstelling voor archeologie en opgravingen meegespeeld om dit te doen. Tunesië ligt in Noord-Afrika en is maar 2.30 uur vliegen. Dichtbij en toch anders. Het is tevens een gastvrij land met een rijke geschiedenis en eeuwenoude tradities. Carthago ligt vlakbij Tunis aan het Middellandse zeegebied. Onze vaste standplaats was een goed Arabisch hotel, in het centrum van Tunis. Bij elke deur stond een bediende, in uniform, om je te beschermen. Elke morgen, dag in dag uit, vertrokken we met de metro vanuit Tunis naar Carthago; Carthago heeft verschillende metro stations.

De voorstelling van een Berber vrouw. In de Basiliek Saint Cyprien/Carthago hangt dit schilderwerk. Dit portret doet ons aan Monica denken, als Berbervrouw. (in de reisgids (Elmar) lezen we dat Berber vrouwen zelfstandig en onafhankelijk waren.

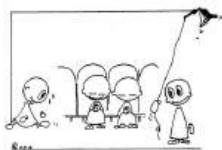
Met als gids een reishandboek op zak over Tunesië. (Elmar uitgave) Het reishandboek wees ons de weg, zelfs de halte van in welk metrostation we moesten uitstappen, klopte met de beschrijving.

De heuvel van Byrsa was ons eerste startpunt voor de verkenning van Carthago. Bovenop de heuvel staat de kathedraal Saint Cyprien. Dichtbij de heuvel het Nationaal museum, dat vroeger het seminarie was van de Witte paters. De paters Lavigerie in hun witte habijten met de rode fez op en een schop in de hand waren het begin van dit museum. Met klimmen en zoeken kwamen we veel te zien van archeologische ruïnes van Christen Basilieken, sacrofagen, gebruiksvoorwerpen, die in de graven gevonden zijn. Op zoveel punten is men aan het opgraven, de mooiste mozaiekvloeren komen te voorschijn

en niet te vergeten de Romeinse en Byzantijnse zuilen. Alles is te veel om op te noemen. Wij kunnen nu gerust hardop zeggen dat de Vandalen niet alles hebben vernield, veel is bewaard gebleven. Deze reis heeft geleid tot meer verdieping naar een van de spirituele bronnen van Augustinus.

Met groet aan allen, Zr.Alie Kramer osa

VIERINGEN:

Donderdag 8.45 u
Meditatief morgengebied Lindenholt

AUGUSTIJNSE AGENDA

3 mei 2025

FAN-dag parochiecentrum
Agneskerk, Nijmegen